

SUOMEN DIAKONIAOPISTON OHJAUSSUUNNITELMA

2019

Sisällys

1 Johdanto	2
2 Ohjauksen tavoitteet ja periaatteet Suomen Diakoniaopistossa.....	3
3 Opiskelijan osaamisen kehittämisen polku Suomen Diakoniaopistossa – Ammatillinen ja valmentava koulutus	6
3.1. Hakeutuminen	7
3.2 Oppimispolun suunnittelu.....	9
3.3 Osaamisen hankkiminen, osoittaminen ja arviointi.....	10
3.4 Valmistuminen tavoitteeseen	11
3.5 Uraohjaus ja jatkokolot.....	12
3.5.1 Opintoja koskevat valinnat	12
3.5.2 Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiuksia tukevat opinnot.....	12
3.5.3 Duunittamo.....	13
4 Opiskelijan osaamisen kehittämisen polku Suomen Diakoniaopistossa - Aikuisten perusopetus.....	15
4.1 Hakeutuminen.....	15
4.2 Oppimispolun suunnittelu.....	15
4.3 Osaamisen hankkiminen, osoittaminen ja arviointi.....	16
4.4 Valmistuminen tavoitteeseen	17
4.5 Urasuunnittelu ja jatkokolot	18
5 Ohjauksen vaikutukset	19
Lähteet.....	21

1 Johdanto

Suomen Diakoniaopiston (SDO) ohjaussuunnitelma on laadittu osana oppilaitoksen opetussuunnitelmaa jokaisen oppilaitoksen opiskelijan laadukkaana ohjauksen lähtökohdaksi. Ohjaussuunnitelmaa laadittaessa on huomioitu hyvän ohjauksen kriteerit, valtakunnalliset tutkintojen perusteet, opetussuunnitelmat ja ajantasainen lainsäädäntö. Tavoitteina Suomen Diakoniaopistolla on ohjata hakijoita ja opiskelijoita laadukkaasti monipuolisin ohjausmenetelmin sekä tarjota ohjausta oppimispolun eri vaiheissa ja tilanteissa.

Ohjaussuunnitelmassa kuvataan ohjauksen tavoitteet ja periaatteet sekä ohjauksen järjestäminen Suomen Diakoniaopistossa. Ohjaussuunnitelma toimii oppilaitoksen ohjauksen tiedottamisen, toiminnan toteuttamisen ja kehittämisen käsikirjana. Suomen Diakoniaopiston pedagogisena strategiana on valmentava pedagogiikka, joka vaikuttaa myös ohjaustoiminnan taustalla. Valmentava pedagogiikka on toimintamalli, jonka tavoitteena on yhteistoiminnallinen, vuorovaikutuksellinen ja vastuullinen oppiminen tiimityöskentelyä hyödyntäen. Ohjaustoimintaa ohjaavat myös SDO:n arvot: rohkeus, kohtaaminen ja ihmisarvo.

Kuva 1: Opiskelijan osaamisen kehittämisen polku

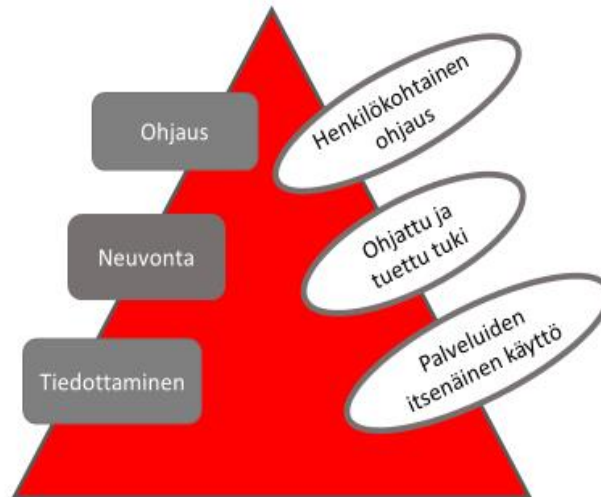
2 Ohjauksen tavoitteet ja periaatteet Suomen Diakoniaopistossa

Ohjaus Suomen Diakoniaopistossa on tavoitteellista, jatkuvaa ja vuorovaikutukseen perustuvaa toimintaa opiskelijan oppimisen, kasvun ja kehityksen tukemiseksi.

Ohjaus on kaikkien oppilaitoksessa työskentelevien yhteistä työtä, vaikkakin eri toimijoilla on ohjauksessa myös omia vastuualueitaan. Ohjaukseen voivat osallistua myös opiskelijan läheiset ja verkostot. Tavoitteena on ohjaus, joka huomioi opiskelijan elämäntilanteen kokonaisvaltaisesti. Myös hakemista suunnittelevia ja hakijoita ohjataan joustavasti ja yksilöllisesti. Suomen Diakoniaopistossa ohjaus on prosessi, joka alkaa hakeutumisvaiheesta ja kestää opiskelun päättymiseen saakka. Myös opintojen päättymisen jälkeen opiskelijalla on mahdollisuus saada ohjausta jatkokoulun suunnitteluun.

Jokaisella Suomen Diakoniaopiston opiskelijalla on oikeus laadukkaaseen ja tarpeisiinsa nähden riittävään ohjaukseen. Sekä opiskelija että ohjaaja ovat ohjauksessa aktiivisia toimijoita, jotka yhdessä osallistuvat ja vaikuttavat ohjauksen muodostumiseen. Ohjauksen tavoitteet ja sisällöt muotoutuvat yksilöllisesti opiskelijoiden tilanteiden ja tarpeiden mukaan. Ohjauksessa tärkeä lähtökohta on opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen. Opintojen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan se, että opiskelija hankkii sitä osaamista, mitä hänellä ei vielä ole.

Ohjaustyössä hyödynnetään monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti erilaisia ohjauksen menetelmiä ja työkaluja. Lähtökohtana ohjauksessa ovat opiskelijoiden erilaiset tarpeet saada tiedotusta, neuvontaa, ohjausta ja tukea opintojen eri vaiheissa. Osa opiskelijoista toimii itsenäisesti, osa tarvitsee hieman tukea ja osa puolestaan enemmän. Osa opiskelijoista saa tarvitsemansa ohjauksen tiedottamisen ja neuvonnan avulla. Toiset tarvitsevat henkilökohtaisempaa ohjauskeskustelua. Ohjaus voi toteutua kasvokkaisten kohtaamisten lisäksi myös esimerkiksi sähköpostilla, Wilmassa, chatissa tai puhelimitse. Ohjaus voi toteutua yksilöllisesti tai erikokoisissa ryhmissä.

Kuva 2: Ohjauksen eri tasot

Ohjauksessa opiskelija on oman elämänsä paras asiantuntija. Suomen Diakoniaopistossa ohjauksen keskeinen tavoite on tukea opiskelijaa toimimaan aktiivisena toimijana omassa elämässään. Vastuunotto opinnoista, tulevaisuuden suunnitelmista ja päätöksenteosta ovat tärkeitä ohjauksen tavoitteita. Ohjauksen tarkoituksena on myös tukea opiskelijaa opiskelutaitojen kehittämisessä ja opintojen sujuvassa etenemisessä. Ohjauksella pyritään ennaltaehkäisemään keskeyttämisiiä ja motivoimaan opiskelijoita sitoutumaan opintoihinsa. Ohjauksella pyritään vastaamaan erilaisten siirtymien tuomiin haasteisiin. Opintojen alku- ja loppuvaihe sekä erilaiset opintojen aikana eteen tulevat valintatilanteet ovat ohjauksen kannalta keskeisiä hetkiä. Lisäksi ohjauksella pyritään lisäämään opiskelijan itsetuntemusta, jotta hän tunnistaisi omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa.

Suomen Diakoniaopistossa ohjauksen tarkoituksena on tukea ammattiin opiskelevien ammatillisen identiteetin kehittymistä, auttaa kaikkia opiskelijoita ura- ja elämänsuunnittelutaitojen kehittämisessä sekä antaa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiselle. Ohjauksella voi olla keskeinen merkitys myös opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin lisäämisessä. Ohjauksen avulla voidaan lisätä opiskelijoiden osallisuutta omassa elämässään, oppilaitoksessa ja koko yhteiskunnassa. (Hyvän ohjauksen kriteerit, 5.)

International Association for Educational and Vocational Guidance (IAEVG) ohjeistaa, että kaikki ihmiset iästä, sukupuolesta, kansallisuudesta, uskonnosta, seksuaalisesta suuntautuneisuudesta, asemasta työmarkkinoilla tai heidän kyvyistään riippumatta ovat oikeutettuja saamaan osaavaa ohjausta opintojen pariin, opintojensa suorittamiseen sekä uraohjaukseen. Ohjauksen tulee olla ajantasaista ja siihen koulutuksen saaneiden henkilöiden toteuttamaa. Koulutuksen aikana opiskelijaa ohjataan myös aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi ja työmarkkinoilla toimijaksi. Ohjausta suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä valtion ja kuntien viranomaisten, työvoimapalveluiden, ammattiyhdistysten sekä yksityisten yritysten kanssa. Yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden ja sosiaalisen monimuotoisuuden tukeminen on kaiken ohjaustoiminnan perusta. Suomen Diakoniaopiston ohjaustoiminnassa mukana olevat henkilöt edistävät ja kehittävät ohjaustoimintaa IAEVG:n eettisten periaatteiden pohjalta.

3 Opiskelijan osaamisen kehittämisen polku Suomen Diakoniaopistossa – Ammatillinen ja valmentava koulutus

Oman oppimispolun rakentaminen ja suunnittelu tapahtuu ohjatusti, kunkin henkilökohtaisten tarpeiden ja aiemman osaamisen perusteella. Jokaisen opiskelijan kanssa aloitetaan opintojen alussa henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) laadinta. Opiskelijan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman laatimiseen osallistuvat ensisijaisesti opiskelija ja omaopettaja. Suunnitelman tekoon voivat osallistua myös opinto-ohjaaja, erityisopettaja, pedagoginen valmentaja tai muu pedagoginen henkilökunta. HOKS-asiakirjassa määritellään henkilökohtainen osaamisen hankkimisen polku ja opiskeluaika. Ohjauksen tavoitteena on koulutuksesta riippuen opiskelijan oman ammatillisen kehittymisen ja itsetuntemuksen tukeminen sekä omien vahvuuksien tunnistaminen ja oman osaamisen arvioinnin kehittyminen.

Ohjauksessa kannustetaan opiskelijaa tuomaan omaa osaamistaan monipuolisesti esille sekä vertaamaan sitä opintojen tavoitteisiin tai ammatissa vaadittavaan osaamiseen. Osaamista kertyy työelämäkokemuksista, omaan ammattialaan liittyvästä kokemuksesta sekä myös muilla työaloilla toimimisesta. Opinnoissa voi myös hyödyntää aiempia opintoja ja/tai aiemmin suoritettuja tutkintoja. Myös vapaa-ajan toiminta ja harrastuneisuus kartuttavat henkilökohtaista osaamista, mitä voi hyödyntää opintojen suunnittelussa. Kun osaamista voidaan tunnistaa osaksi opintoja tai tutkinnonosia, opiskelija voi todentaa osaamistaan muun muassa todistuksin työstä, opinnoista, tutkinnoista tai harrastustoiminnasta.

Ammatillisissa tutkinnoissa ja valmentavissa koulutuksissa: osaamista voidaan tunnistaa seuraavasti ((Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 5 luku, §47):

- Ammatillisten opintojen kokonaisissa tutkinnonosissa: tällöin osaamista on kertynyt opinnoista ja/tai työkokemuksesta kattavasti tutkinnonosan ammattitaitovaatimukseen nähden. Tarvittaessa osaaminen osoitetaan näytössä. Osaamisen tunnistaminen/tunnustaminen vaikuttaa tällöin opintojen muodostumiseen ja opiskeluaikaan.

Laajamittainen osaamisen tunnustaminen mahdollistaa opintojen suorittamisen nopeutetun opintopolun avulla.

- Ammatillisen tutkinnon eri tutkinnonosien osa-alueilla yhteiset tutkinnonosat mukaan lukien osaamista voidaan tunnistaa, ja se voi tällöin vaikuttaa opintojen muodostumiseen sekä opintojen suorittamisen määrään ja tapaan. Näin opiskelija voi

saada opiskeluaikaa muiden opintojen suorittamiseen. HOKS-asiakirjan laadinnassa voidaan sopia vaihtoehtoisia suoritusapoja mm. verkkokursseja ja työelämälähtöistä opiskelua.

Ammatilliseen koulutukseen valmentavassa koulutuksessa opiskelijalla on oikeus saada koulutuksen perusteiden osaamistavoitteita vastaava aikaisemmin hankittu osaaminen tunnistetuksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustamisella voidaan saada suoritetuksi koulutuksen osia kokonaan tai osittain. Opiskelijan tulee hakea koulutuksen järjestäjältä aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. Opiskelijan tulee esittää osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen edellyttämä selvitys.

HOKS täydentyy oppimispolun edetessä opiskelijan tehdessä osaamisalaopintoihin sekä ammatillisiin opintoihin ja yhteisten aineiden valinnaisiin opintoihin liittyviä valintoja. Opiskelija voi henkilökohtaistaa opintopolkuaan valitsemalla myös kansainvälisen vaihdon kautta suoritettavia opintoja.

3.1. Hakeutuminen

Opintoihin voi hakea ammatillisessa koulutuksessa yhteishaun ja valmentavissa sekä erityisopetuksena järjestettävissä koulutuksissa valtakunnallisten yhteisten hakujen kautta www.opintopolku.fi -palvelussa ja muulloin jatkuvana hakuna suoraan oppilaitokseen (Kuva 2, Ammatilliseen koulutukseen hakeutuminen, Opetushallitus). Opiskelijavalintaprosessi on kuvattu tarkemmin Suomen Diakoniaopiston opiskelijavalintojen perusteissa ja opiskelijavalinnan perusteita on kuvattu hakijoita ja ohjaavia tahoja varten myös oppilaitoksen nettisivuilla.

Hakeutumisvaiheen ohjauksen tavoitteena on antaa hakijalle mahdollisimman monipuolinen ja realistinen kuva opinnoista Suomen Diakoniaopistossa. Hakija saa tietoa koulutuksesta, tutkintojen muodostumisesta ja sisällöistä sekä ammatillisessa koulutuksessa ammatinvalintaan liittyvistä terveydellisistä tekijöistä. Hakijat saavat tarvittaessa tietoa myös opintojen rahoittamisesta. Asianmukaisen tiedon ja ohjauksen perusteella hakijalla on mahdollisuus pohtia omaa valintaansa ja soveltuvuuttaan alalle.

Hakemista suunnittelevia ja hakijoita ohjaavat ensisijaisesti opinto-ohjaajat ja oppilaitoksen hakupalvelut. Suomen Diakoniaopiston hakupalvelut palvelevat

hakijoita sähköpostitse, puhelimitse sekä chatissa. Hakijat voivat tutustua Suomen Diakoniaopistoon ennen koulutusvalintaa avoimien ovien päivissä tai erikseen sovitulla tutustumiskäynneillä. Oppilaitos osallistuu vuoden mittaan myös erilaisille koulutusmessuille ja tapahtumiin, joissa esitellään oppilaitoksen toimintaa ja kerrotaan koulutuksista. Lisäksi Suomen Diakoniaopisto osallistuu peruskoulujen vanhempainiltoihin ja muihin tapahtumiin, joissa hakijat voivat saada tietoa ja ohjausta hakuasioissa. Tietoa koulutuksesta ja opinnoista päivitetään www.sdo.fi -sivustolle ja Opintopolku -palveluun. Valintatilaisuuksissa ammatillisen koulutuksen hakijoille järjestetään infotilaisuus, jossa kerrotaan tarkemmin alkavasta koulutuksesta. Kaikissa oppilaitoksen järjestämissä valintahaastatteluissa hakijoiden on mahdollisuus saada ohjausta opettajilta sekä tarvittaessa opinto-ohjaajalta sekä erityisopettajalta.

Terveys- ja hyvinvointialan sekä kasvatustieteiden hakijoita informoidaan opintoihin hakeutumisen vaiheessa tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista sekä siitä, että alaikäisten kanssa työskennellessä opiskelijan tulee esittää rikostaustaote. Hakijan kanssa voidaan pohtia hakuvaiheessa terveydentilan tai toimintakyvyn vaikutuksia opiskeluun tai alalla työskentelyyn. Hakijaa ohjataan tarpeen mukaan ammatinvalintaan liittyvissä kysymyksissä.

Kun hakija on saanut valintapäätöksen, hänellä on mahdollisuus keskustella valintapäätöksestä. Hakija voi saada ohjausta seuraavia hakuja varten tai hänen kanssaan voidaan kartoittaa muita opiskelu- tai työllistymisvaihtoehtoja. Vaihtoehtoja kerrotaan jo valintapäätöskirjeessä, ja halutessaan hakija voi olla yhteydessä hakuvaiheen opinto-ohjaajaan.

katsotaan tarpeelliseksi. Yhteistyön tavoitteena on, että opiskelija saa tarvitsemansa tuen opinnoilleen siirtyessään uuteen oppilaitokseen. Opiskelijat voivat osallistua luki-testiin ja osa myös matemaattisia taitoja kartoittavaan alkutestiin. Testien jälkeen opiskelija saa palautteen testituloksista ja hänelle suunnitellaan tarvittaessa tukitoimia.

Lukuvuoden alussa peruskoulusta siirtyneille opiskelijoille ja heidän läheisilleen järjestetään yhteinen tapahtuma, jonka tarkoituksena on käynnistää yhteistyö opiskelijan läheisten ja oppilaitoksen kesken. Tapahtumassa kerrotaan lyhyesti koulutuksesta ja sen rakenteesta ja keskustellaan ajankohtaisista asioista. Alkuvaiheen ohjauksessa korostuu henkilökohtaisen kasvun tukeminen, alkuvaiheen keskeyttämisten ehkäisy sekä turvallisen ja viihtyisän ympäristön luominen.

Koulutuksen alussa laadittavan henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) osaksi voidaan laatia myös erityisen tuen suunnitelma, jos opiskelija tarvitsee opinnoissaan erityisiä opetus- ja opiskeluhuoltopalveluja.

3.3 Osaamisen hankkiminen, osoittaminen ja arviointi

Opiskelija saa opintojen aikana tukea ja ohjausta oppimiseen, opintojen suunnitteluun ja henkilökohtaisen urapolun suunnitteluun. Opiskelija saa tukea myös henkilökohtaiseen kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa eri elämäntilanteissa. Päävastuu opiskelijan ohjauksessa opintojen aikana on omaopettajalla. Opintojen aikana tapahtuvaa ohjaustyötä on myös työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja siihen valmentautumisen ohjaus. Omaopettaja seuraa viikoittain Wilman kautta opiskelijan poissaolojen määrää ja on tarvittaessa yhteydessä opiskelijaan/huoltajaan selvittääkseen poissaolojen syyt. Opiskelija seuraa omaa henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) toteutumista opintojensa aikana. Omaopettaja ja opinto-ohjaaja ovat tässä tarvittaessa apuna. Omaopettaja tarkastelee HOKSin edistymistä yhdessä opiskelijan kanssa säännöllisissä tapaamisissa.

Mikäli opiskelijan opinnot uhkaavat viivästyä tai elämäntilanne muuttuu jollain tapaa opintoihin vaikuttavasti, omaopettaja on opiskelijan tukena ja auttaa suunnittelemaan opintoja uudelleen. Omaopettaja voi huolen ilmaantuessa ilmaista huolensa esimerkiksi opinto-ohjaajalle ja erityisopettajalle (pedagoginen tuki), jolloin he suunnittelevat yhdessä opiskelijan kanssa asiassa etenemistä ja tarvittavia tuen

muotoja. Omaopettaja ohjaa opiskelijaa olemaan yhteydessä opiskeluhuoltoon (opiskelijaterveydenhuolto, kuraattori ja psykologi) tai hän voi ottaa myös itse yhteyttä opiskelijan luvalla salassapitosäännökset huomioon ottaen.

Opiskelijan on mahdollista saada tukea oppimistehtäviensä tekemiseen avoimissa ohjaus- ja oppimisympäristöissä. Näissä oppimisympäristöissä opiskelija saa ohjausta joko pienryhmässä tai yksilöllisesti. Oppimisympäristöihin voi osallistua jokainen opiskelija omien tarpeidensa mukaan tai opettajan suosituksesta.

Opiskelijalla on mahdollisuus siirtyä oppilaitoksen sisällä opiskelijaksi toiselle kampukselle tai toiselle koulutusalueelle. Opinto-ohjaaja auttaa opiskelijaa toisen koulutusalan valinnassa ja koulutukseen hakeutumisessa. Siirtymisestä tai hakeutumisesta toiseen tutkintoon sovitaan yhteisten toimintatapojen mukaisesti. Tutkintojen erilaiset vaatimukset huomioidaan opiskelijoiden ohjauksessa ja opiskelijavalinnoissa.

3.4 Valmistuminen tavoitteeseen

Opintojen loppuvaiheessa ammatillinen opiskelija saa ohjausta ja tukea työelämään siirtymiseen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen. Opintojensa yhteydessä opiskelija laatii työhakemuksen ja ansioluettelon sekä saa ohjausta työhaastatteluihin tai opiskelijavalintoihin valmistautumisessa. Valmistuvia ammatillisen koulutuksen opiskelijoita kannustetaan osallistumaan erilaisiin korkeakoulujen infoihin ja tutustumispäiviin. Opinto-ohjaaja tiedottaa korkeakouluihin hakeutumisesta ja auttaa tarvittaessa hakeutumiseen liittyvissä käytännön asioissa.

Valmentavassa koulutuksessa opiskelevaa ohjataan mielekkäälle jatkopolulle ammatilliseen koulutukseen tai työelämään. Valma-opiskelijoita ohjataan tutustumaan konkreettisesti erilaisiin koulutusvaihtoehtoihin ja –paikkoihin vierailujen ja tutustumispäivien avulla. Myös opiskelupaikan hakemisessa tuetaan ja ohjataan tarpeen mukaan. Valmentavassa koulutuksessa ohjauksen avulla pyritään varmistamaan, että opiskelijalla olisi myös varasuunnitelmia, joiden avulla voisi edetä, vaikka ensisijainen tavoite ei toteutuisikaan. Opinto-ohjaaja ja omaopettaja vastaavat ura- ja elämänsuunnittelun ohjauksesta eri valmentavissa koulutuksissa.

3.5 Uraohjaus ja jatkolut

Suomen Diakoniaopistossa uraohjaus nähdään yksilön tarpeista lähtevänä, koko eliniän kestäväenä prosessina. Uraohjauksen lähtökohtina ovat yksilön kiinnostuksen kohteet, vahvuudet, mahdollisuudet ja tuen tarpeet. Tärkeänä osana uraohjausta nähdään opiskelijan valmentaminen työelämätaitojen kehittämisessä. Opiskelija tutustuu opintojen aikana erilaisiin jatkokolumahdollisuuksiin ja hyödyntää tätä tietoutta oman tulevaisuuden suunnittelussa. Uraohjauksessa opiskelija oppii tunnistamaan omaa osaamistaan ja tuomaan sitä esiin.

3.5.1 Opintoja koskevat valinnat

Ammatillisissa perustutkinnoissa opiskelija voi vaikuttaa oman osaamisensa kehittymiseen erilaisten opintojen sisältöjä koskevien valintojen kautta. Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset opinnot sekä ammatilliset valinnaiset tutkinnon osat mahdollistavat osaamisen kehittämisen suuntaamisen omien kiinnostuksen kohteiden mukaisesti. Suurelle osalle ammattiin opiskelevista tärkein on osaamisalavalinta. Suuntautumisesta päättäessään opiskelija tekee merkittävän valinnan työllistymisensä ja tulevaisuutensa näkökulmasta. Ohjauksella voi olla merkittävä rooli opiskelijan päätöksenteon tukena. Osaamisalavalintaa opiskelija voi pohtia yhdessä omaopen, ammatillisen opettajan, opinto-ohjaajan, valmentajan tai työpaikkaohjaajan kanssa. Myös valmentavassa koulutuksessa uraohjaus on merkittävässä roolissa, sillä moni opiskelija pohtii, mille alalle haluaisi hakeutua opiskelemaan. Valmentavan koulutuksen aikana opiskelija tekee monia valintoja lähtien siitä, mihin aloihin hän ylipäättään haluaa tarkemmin tutustua ja mille alalle hän hakee työharjoitteluun.

3.5.2 Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiuksia tukevat opinnot

Kaikille perustutkintoa suorittaville opiskelijoille järjestetään pakollinen Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet –opintopakso. Opintopaksoilla käsitellään omia kiinnostuksen kohteita, mahdollisuuksia ja tuen tarpeita, jatkokoulutusmahdollisuuksia sekä valmistaudutaan tutkinnon suorittamisen aikana työnhakuun ja oman osaamisensa esittelyyn. Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet –opintopakso kulkee mukana koko opintojen ajan ja se linkittyy vahvasti myös opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen

kehittämissuunnitelmaan. Jokaiselle opiskelijalle kirjataan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan myös urasuunnitelma, johon kirjataan opiskelijan tavoitteet jatko-opintojen ja/tai työelämään siirtymisen suhteen.

Opiskelijoilla on mahdollisuus myös syventää osaamistaan opiskelu- ja urasuunnittelutaidoissa Suomen Diakoniaopiston Oma ura ja tulevaisuus –opintojaksolla. Opintojaksolla voi paneutua paneutua vielä syvemmin yksilön omiin kiinnostuksen kohteisiin ja urasuunnitelmaan. Opiskelijan on mahdollista tehdä valintoja opintojaksos sisällä sen mukaan, onko hän kiinnostunut enemmän jatko-opinnoista vai työelämään siirtymisestä nykyisten opintojen jälkeen.

3.5.3 Duunittamo

Vastauksena uraohjauksen tarpeen lisääntymiseen Suomen Diakoniaopistolla on kehitetty uusi palvelukokonaisuus, Duunittamo, jonka alle uraohjaukseen liittyvät palvelut sijoittuvat.

Kuva 4: Duunittamo

Duunittamon palveluihin kuuluvat henkilökohtainen uraohjaus, työelämävalmennus, työnhakupalvelut sekä avoimen ohjaus- ja oppimisympäristön pajat. Koko oppilaitoksen henkilökunta voidaan katsoa Duunittamon toimijoiksi, sillä jokainen työntekijä osallistuu opiskelijoiden uraohjaukseen. Opiskelijoita kannustetaan olemaan aktiivisia toimijoita oman uransa suunnittelussa, hakeutumaan ohjaukseen sitä tarvitessaan sekä osallistumaan erilaisiin pajiin, joissa voi kehittää omia työnhakutaitojaan ja työelämävalmiuksiaan. Suomen Diakoniaopistolla järjestetään esimerkiksi video-CV -työpajoja, joissa opiskelijat saavat vinkkejä ja ohjausta onnistuneeseen Video-CV:n tekemiseen. Tavoitteena on pysyä ajassa kiinni ja tarjota opiskelijoille ohjausta uusien työkalujen haltuun ottamiseen, jotta he valmistuessaan olisivat mahdollisimman osaavia työnhakijoita ja siten parantaisivat mahdollisuuksiaan työllistyä.

Suomen Diakoniaopistolla pyritään siihen, että alan työpaikat tulisivat opiskelijalle tutuksi jo opintojen aikana. Opiskelijoille järjestetään tasaisin väliajoin heille suunnattuja erilaisia rekrytointitilaisuuksia, joissa on esillä työnantajia, oppilaitoksia, hankkeita sekä muita kolmannen sektorin toimijoita.

Suomen Diakoniaopistosta valmistunut opiskelija voi tarvittaessa ottaa yhteyttä opinto-ohjaajaan saadakseen lisäohjausta esimerkiksi jatko-opintoihin hakeutumisessa. Opiskelijoilta kartoitetaan heidän sijoittumistaan työelämään ja jatko-opintoihin. Valmistuneille opiskelijoille markkinoidaan oppilaitoksen tarjoamaa lisä- ja täydennyskoulutusta.

4 Opiskelijan osaamisen kehittämisen polku Suomen Diakoniaopistossa - Aikuisten perusopetus

4.1 Hakeutuminen

Hakeutumisvaiheen ohjaustilanteista vastaa opinto-ohjaaja yhteistyössä aikuisten perusopetuksen muun henkilökunnan ja Suomen Diakoniaopiston hakupalvelujen kanssa. Hakijat ja hakemista suunnittelevat voivat olla yhteydessä oppilaitokseen ja heidän kanssaan keskustellaan erilaisista vaihtoehdoista. Tutustumispäivät ovat hakijoille mahdollisia ja suositeltavia. Myös muista, aikuisten perusopetusta tarkoituksenmukaisimmista vaihtoehdoista keskustellaan tarvittaessa. Hakijat saavat tietoja koulutuksesta myös oppilaitoksen verkkosivuilta, mistä löytyvät myös sähköiset koulutukseen hakulomakkeet. Hakuvaiheessa hakijat kutsutaan valintatilaisuuteen oppilaitokseen, jolloin hakijoiden kielitaitoa ja matemaattista osaamista testataan. Testien avulla on mahdollista tunnistaa hakijoiden osaamista ja ohjata heitä sopiviin opiskeluryhmiin. Valintatilaisuuden haastattelu on ohjauksellinen hetki, jossa käydään yhdessä hakijan kanssa läpi hänen koulutus- ja työhistoriaansa, elämäntilannettaan sekä tulevaisuuden tavoitteitaan. Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatiminen aloitetaan näin jo hakeutumisvaiheessa.

4.2 Oppimispolun suunnittelu

Aikuisten perusopetuksessa opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ohjaa opiskelijan kehittymistä koko opintojen ajan. Suunnitelmassa eritellään opiskelun tavoitteet ja arvioidaan niiden saavuttamiseen kuluva aika ja työmäärä yhdessä opiskelijan kanssa. Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman on tarkoitus perustua opiskelijan opiskeluvalmiuksiin, aiemmin opitun ja hankitun osaamisen tunnistamiseen sekä opiskelun tavoitteisiin. Opiskelijan opiskeluhistoria ja elämäntilanne, erityisesti aikaisemmat opintosuoritukset ja oppimiskokemukset otetaan huomioon henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnassa. (Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017, 35–36.)

Perusopetuslain luvun 8, pykälän 46 mukaan oppivelvollisuusiän ylittäneille tarkoitettussa perusopetuksessa opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä

vastaavat aikaisemmin suoritettut opinnot tai muutoin hankittu osaaminen tulee tunnistaa ja tunnustaa. Aikaisempien peruskouluopintojen perusteella tehtävä osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen edellyttää aikaisempien koulutodistusten toimittamista oppilaitokseen.

Omaopettaja laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman opiskelijan kanssa. Myös opinto-ohjaaja voi olla mukana henkilökohtaisen suunnitelman laadinnassa. Omaopettaja ja opinto-ohjaaja seuraavat opiskelijan opintojen etenemistä ja kaikkien aineiden opettajat ohjaavat monissa opiskeluun liittyvissä kysymyksissä. Opiskeluvalmentaja on käytettävissä paitsi opiskeluun liittyvissä kysymyksissä, myös erilaisissa koulun ulkopuolisissa asioissa, joissa ilmenee tarvetta ohjaukselle ja tuelle. Opinto-ohjaaja huolehtii erityisesti ammatinvalinnan ja tulevaisuuden suunnittelun ohjauksesta. Myös avoin oppimisympäristö, erityisopettaja ja opiskeluhuoltohenkilökunta osallistuvat tarvittaessa opiskelijoiden ohjaukseen. Oppilaitoksen henkilökunta tekee yhteistyötä opiskelijoiden ohjauksen onnistumiseksi. Kokonaisvaltaisen ohjaamisen onnistumiseksi myös opiskelijan muut tuki- tai viranomaisverkostot otetaan mielellään mukaan ohjausprosessiin.

Aikuisten perusopetuksen ohjauksessa tehdään myös konkreettinen jatkosuunnitelma, jossa huomioidaan opiskelijan pitkän aikavälin tavoitteet. Suunnitelmassa huomioidaan myös opiskelijan tekemät suunnitelmat te-palveluiden kanssa kotoutumisesta ja työllistymisestä. (Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017, 35–36.)

4.3 Osaamisen hankkiminen, osoittaminen ja arviointi

Opintojen aikaisen ohjauksen tarkoituksena on varmistaa opiskelijoiden opintojen eteneminen, ennaltaehkäistä keskeyttämissä sekä kannustaa opiskelijoita sitoutumaan opiskeluun. Ohjauksen tarkoituksena on myös tarjota näköaloja tulevaisuuteen, jotta opiskelijoiden olisi helpompi ymmärtää opiskelun tarkoitus ja löytää motivaatiota opintoihinsa.

Opintojen aikana ohjaus toteutuu yksilöllisesti, pienryhmissä sekä isossa ryhmässä tilanteesta ja asiasta riippuen. Ohjaukseen kytkeytyvät kurssit järjestetään ryhmämuotoisesti. Pienryhmän ohjaukset toteutetaan osana opintojen ohjauksen tunteja. Pienryhmät kokoontuvat muutamia kertoja sovitun teeman äärelle. Teemat voivat liittyä esimerkiksi senhetkiseen opiskeluun, kuten oppimisen valmiuksien ja

opiskelutaitojen vahvistamiseen tai tulevaisuuden suunnitteluun, kuten ura- ja ammatinvalinnan kysymyksiin. Pienryhmässä opiskelijat saavat vertaistukea ja hyödyntävät toistensa tietoja ja taitoja. Aikuisten perusopetuksessa voidaan järjestää tarpeen mukaan myös läksypajoja tai muuta opiskeluun liittyvää toimintaa, mikä auttaa opiskelijoita opiskelussa ja henkilökohtaisen suunnitelman mukaisessa etenemisessä. Myös työelämään tutustuminen on opintojen aikana mahdollista. Mahdollisuus yksilöohjaukseen on tarjolla opintojen kaikissa vaiheissa. Yksilöohjauksessa voidaan käsitellä senhetkiseen opiskeluun liittyviä teemoja tai keskittyä enemmän tulevaisuuden suunnitelmiin liittyviin pohdintoihin.

Ohjausta järjestetään yksilöiden erilaiset tarpeet huomioiden, joten ohjauksen sisällöt ja tavoitteet vaihtelevat niiden mukaisesti (Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017, 35–36). Suomen Diakoniaopiston aikuisten perusopetuksessa ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijaa ottamaan vastuuta itsestään, opinnoistaan ja tulevaisuuden suunnitelmistaan. Ohjauksessa korostuvat opiskelijan kannustaminen ja motivoiminen opiskeluun, oman toimijuuden vahvistaminen sekä realististen suunnitelmien tekeminen yhdessä opiskelijan kanssa. Oikean tiedon jakaminen, erilaisten vaihtoehtojen jäsentäminen ja tiedonlähteelle ohjaaminen ovat ohjauksen keskeisiä näkökulmia. Myös opiskelijan arvojen ja asenteiden pohtiminen suhteessa hänen tavoitteisiinsa, erilaisiin ammatteihin ja työelämään on tärkeää.

4.4 Valmistuminen tavoitteeseen

Aikuisten perusopetuksessa ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijoita siten, että heillä olisi yhtäläiset mahdollisuudet selviytyä opinnoistaan. Ohjauksen tavoitteena on vahvistaa ja tukea opiskelijaa niin, että hän osaisi tehdä itseään koskevia elämää, koulutusta ja työllistymistä koskevia ratkaisuja ja valintoja. Ohjauksen avulla opiskelija saa opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Lisäksi tavoitteena on, että hän saa monipuolisen kuvan koulutusmahdollisuuksista, ammasteista ja työelämästä jatkosuunnitelmiansa tueksi. (Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017, 35–36.)

Opintojen loppuvaiheessa yksilöllinen ohjaus korostuu. Jokainen ohjausta tarvitseva voi keskustella suunnitelmistaan yksilöllisesti opinto-ohjaajan kanssa.

Keskustelumahdollisuuksia tarjotaan opiskelijoille aktiivisesti. Myös aikuisten perusopetuksen muu henkilöstö osallistuu tarpeen mukaan jatkosuunnitelmien pohdintaan yhdessä opiskelijan kanssa. Jatkosuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon opiskelijan tekemät suunnitelmat työ- ja elinkeinopalveluiden kanssa. Tarvittaessa ollaan opiskelijan kanssa yhteydessä te-palveluihin tai muihin verkostoihin. Yhteisiä kokoontumisia järjestetään tarvittaessa opiskelijan asioiden edistämiseksi. Ohjaukseen kiinnitetään huomiota myös niissä tilanteissa, joissa opiskelijan opinnot eivät ole edenneet suunnitelmien mukaisesti tai ne jäävät kesken.

4.5 Urasuunnittelu ja jatkopolut

Opiskelijaa ohjataan käyttämään erilaisia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita. Tavoitteena on, että opiskelijalla on tuntemus keskeisistä jatkokoulutukseen ja ammatinvalintaan liittyvistä tietolähteistä, hän osaa etsiä tietoa sekä käyttää niitä jatko-opintoihin hakeutumisen tukena. (Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017, 35–36.)

Ohjauksen prosessiluonteesta on hyötyä opintojen päättyessä. Aiemmin toteutuneissa ohjaustilanteissa jäsenneily on hyödynnettävissä opintojen päättymisen vaiheessa. Jatkosuunnitelmista pyritään tekemään mahdollisimman konkreettisia. Ohjauksessa tehdään tarpeen mukaan vierailukäyntejä ja tutustumisia esimerkiksi toisiin oppilaitoksiin ja työpaikkoihin. Jos mahdollista, opiskelija hakeutuu seuraavaan koulutukseen jo ennen opintojen päättymistä oppilaitoksen opinto-ohjaajan tai muun henkilökunnan ohjaamana. Jatkosuunnitelman laadinnassa pyritään ottamaan huomioon myös erilaiset varavaihtoehdot, jotta ensimmäisen suunnitelman jäädessä toteutumatta opiskelijalla olisi myös muita mahdollisuuksia edetä.

Aikuisten perusopetuksen opiskelijat voivat olla tarvittaessa yhteydessä oppilaitokseen myös opintojen päättymisen jälkeen, mikäli he tarvitsevat vielä ohjausta ja tukea esimerkiksi itselleen mielekkään opiskelupaikan löytämisessä.

5 Ohjauksen vaikutukset

Ohjauksen laadun parantamiseksi on tärkeää arvioida sen toteutusta ja onnistumista. Ohjausta voidaan arvioida opiskelijoilta, yhteistyötahoilta sekä henkilökunnalta saadun subjektiivisen palautteen pohjalta.

Ammatillisessa koulutuksessa kerätään tietoja erilaisen kyselyjen avulla. Näiden kyselyiden tavoitteena on koulutuksen järjestämisen laadun mittaaminen.

Valtakunnallisten amispalautteiden käyttöönotto toteutetaan Opetushallituksen ja koulutuksen järjestäjien yhteistyönä. ARVO-järjestelmässä on kolme kyselyä

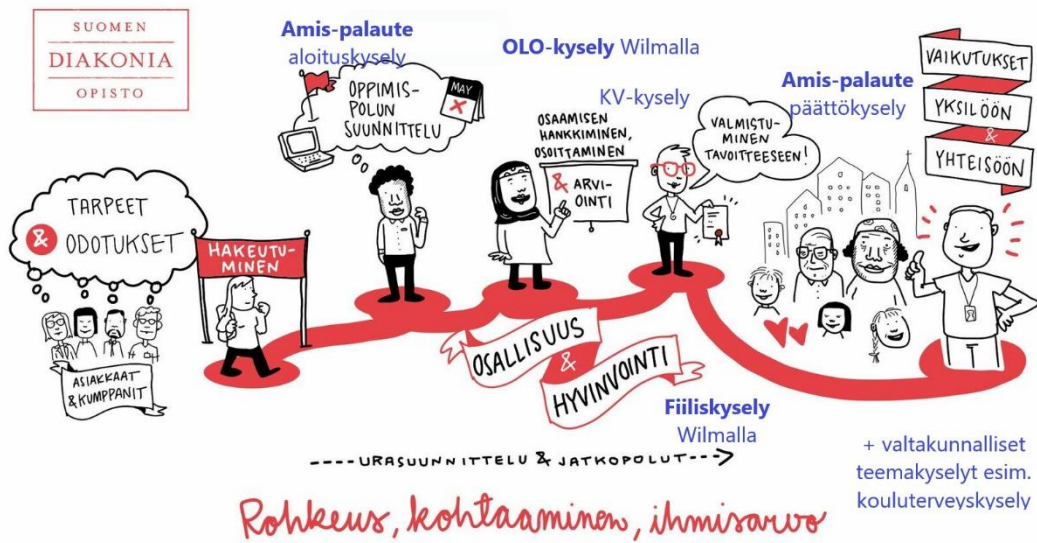
1. Amispalaute ammatillisen tutkinnon aloittaneille
2. Amispalaute tutkinnon suorittaneille
3. Amispalaute tutkinnon osaa/osia suorittaneille.

Suomen Diakoniaopistossa sisällytetään valtakunnalliseen aloitus- ja päättökyselyyn lisäksi kysymys: "Mitä muuta palautetta haluat antaa opintojen alusta (ruusuja/risuja)?".

Suomen Diakoniaopistossa toteutetaan Wilma-järjestelmällä Olokysely ammatillisille opiskelijoille opiskelupolun puolivälissä hyödyntäen amispalautteen valtakunnallisia kysymyksiä. Opiskelijoiden hyvinvoinnin arvioimiseksi toteutetaan lisäksi kaikille opiskelijoille suunnattu Fiiliskysely lukukausittain. Edellä olevien kyselyiden lisäksi osa opiskelijoista vastaa myös muihin valtakunnallisiin kyselyihin, esimerkiksi kouluterveyskyselyyn.

Ammatillisen täydennyskoulutuksen ei tutkintotavoitteiseen koulutukseen osallistuvat opiskelijat vastaavat koulutuksen päättyessä toteutettavaan palautekyselyyn.

Vapaan sivistystyön opiskelijat vastaavat myös koulutuksen päättyessä toteutettavaan palautekyselyyn.

Kuva 5: Opiskelijapalautteiden toteutussuunnitelma

Subjekttiivisen palautteen lisäksi ohjausta arvioida myös objektiivisilla tuloksellisuusmittareilla, joita ovat mm.

- ensisijaisten hakijoiden määrä
- tutkinnon suorittaneiden määrä, läpäisyaste
- negatiivisesti eronneiden/keskeyttäneiden määrä
- opiskelijoiden sijoittuminen työelämään/jatko-opintoihin

Mittareiden tulokset ja saatu palaute käsitellään opinto-ohjaajien tiimissä ja niiden pohjalta pyritään tekemään muutoksia ohjauskäytänteisiin ja kehittämään ohjaustyötä.

Lisäksi on tärkeää, että ohjaushenkilöstö on osaavaa ja ammattitaitoista sekä pystyy kehittämään ja päivittämään omaa osaamistaan osallistumalla lis- ja täydennyskoulutuksiin. Ohjauksen laadun arvioinnissa ovat tärkeitä myös riittävät resurssit, jotta ohjausprosessien suunnittelu ja toteutus ovat mahdollisia.

Ohjausta arvioidaan myös osana Suomen Diakoniaopiston laatujärjestelmän arviointia.

Lähteet

Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017. Määräykset ja ohjeet 2017: 9a. Opetushallitus.

Hyvän ohjauksen kriteerit. Hyvän ohjauksen kriteerit perusopetukseen, lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Opetushallitus.

International Association for Educational and Vocational Guidance. Aims of Guidance.

http://iaevg.net/page_id=70&menuid=34&smenuid=1&tpage=1&t1=275&t2=289&t3=290&t4=291&t5=Mission&t6=Mission&t7=Misi%C3%B3n&t8=Mission&t9=

[Verkkosivuun viitattu 11.8.2017]

Laki ammatillisesta koulutuksesta. 11.8.2017. 531/2017.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>

[Verkkosivuun viitattu 30.11.2018]

Perusopetuslaki. 21.8.1998/628. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

[Verkkosivuun viitattu 12.9.2017]